

Veri, vzgoji in pouku!

SLOVENSKI UČITELJ

Glasilo slovenskih
kršč. učiteljskih in
katehetskih društev

Letnik XII. □ □ Štev. 6.

VSEBINA:

V. zborovanje hrvatskih in slovenskih katehetov	121
Primerjanje. (Pedagoška študija s posebnim ozirom na verouk. — Prof. A. Kržič.) (Konec.)	122
Šolski voditelj. (Piše nadučitelj Ivan Štrukelj.) (Konec.)	128
Najvažnejše poglavje vzgoje. (Predaval katehet A. Čadež.)	130
Za reformo učiteljišč	135
Katehetski vestnik:	
Katehetsko gibanje	136
Katehetske beležke	137
Učiteljski vestnik	139
Vzgoja	140
Naša zborovanja	141
Raznoterosti	142
Slovstvo in glasba	144

Slovenski Učitelj

Glasiló slovenskih kršćanskih učiteljskih

::: in katehetskíh društev. :::

Last „Slomškove zveze“ in „Društva slovenskih katehetov“.

Letnik XII.

V Ljubljani, 15. junija 1911.

Štev. 6.

V. zborovanje hrvatskih in slovenskih katehetov.

Že petič nas kliče stanovska zavest, pa tudi potreba strokovne izobrazbe na skupno tridnevno konferenco hrvatskih in slovenskih katehetov. Hrvatski odbor za prirejanje katehetskíh tečajev nas vabi letos zopet v Zagreb. Potovanje za slovenske udeležence torej ne bo predolgo in težavno, stroški bodo malenkostni, zato upamo, da bomo Slovenci častno zastopani. Važnost združenih katehetskíh sestankov in tečajev je očividna, o vsestranskem uspehu naših prireditev smo se prepričali sami, so se osvedočili drugi. Tudi letos si hočemo ploditi pedagoško znanje ob zanimivih v stvarno katehezo in vzgojo posegajočih referatih, tudi letos bomo skušali reševati času primerne katehetske in vzgojne probleme, obenem pa bomo praznovali prvo petletnico skupnega delovanja in stremljenja na katehetskem torišču.

V. zborovanju smo zopet nadeli ime: Hrvatsko-slovenski pedagoško-katehetski tečaj. Imeli ga bomo v Zagrebu 8., 9. in 10. avgusta, torej teden po slavnostnih dneh slovenskih in hrvatskih katoliških mladeničev, ki bodo manifestirali v Ljubljani slovensko-hrvatsko kršćansko vzajemnost.

Siliti zavednega kateheta na stanovsko in strokovno zborovanje, bi bilo odveč. Kdor je ponosen, da je veroučitelj in vzgojitelj ljube mladine, bo z veseljem pohitel v našo družbo. Pokazati hočemo, da nam je vzvišeni poklic prva skrb in da znamo zapostaviti lagode, počitek in razne druge izgovore.

Hrvatski odbor nam je obljubil gostoljuben sprejem. Zagrebški nadškof-koadjutor, dr. Ante Bauer, je radevolje prevzel pokroviteljstvo našega tečaja. Predsedništvo je poverjeno opatu in kanoniku dr. Feliksi Suk, ki je nadzornik verstvenega pouka na srednjih šolah v Zagrebu. Voditelji raznih internatov so obljubili, da radi prepuste vnanjim udeležencem pristojevanje; tudi hrana se bo dobila za malo odškodnino.

Spored tečaja bomo objavili v prihodnji številki. Slovencem so določeni trije referati. — Uredimo torej počitniško dobo tako, da bomo mogli poleteti k ljubljenim sosedom, sotrudnikom na polju kateheze — v Zagreb!

Tajništvo.

Primerjanje.

(Pedagoška študija s posebnim ozirom na verouk. — Prof. A. Kržič. — Konec.)

II. P o j m i. O postanku pojmov imajo psihologi različne razlage. O teh nam tukaj ni govoriti, marveč z ozirom na primerjanje le omenimo, da smemo pri pojmih enako govoriti o umskih slikah, kakor pri predstavah o psihičnih. Predmet je po zaznanju in predstavi tukaj D., pojmovna slika v duši T, a III. je pa to, kar nam pove dobra definicija, ker dobra definicija je ravno kratek pa točen opis pojma. Vsaj pri konkretnih predmetih je to lahko razvidno, saj že sv. Avguštin¹ izvaja: »Od opazovanega telesa nastane slika v čutilu opazovalca, in od te slike slika v spominu, in zopet od te slike v očesu duše.«

Pri pojmih je primerjatev tako razvidna, da je privedla nekaj metodikov celo do napačnega zaključka. Naravnim potom si namreč pridobivamo take pojme, ako smo od detinskih let opazovali več sličnih predmetov ter skupne znake — nevedé, kdaj in kako — posneli in združili v eno (umsko) sliko, n. pr. ptič, metulj, žival itd. Ta način naravnega spoznavanja so nekateri zahtevali tudi v šolskem pouku, češ, da le na podlagi mnogih sličnih zgledov se dajo priučiti novi pojmi. Ta pot bi bila pa predolga, pa tudi zlasti pri verouku nemogoča. Preprosteje se dobi nov pojem tako, da se abstrahira na enem konkretnem slučaju, potlej pa generalizira, kakor sem že omenil pri zgledih.

S o d i. Še bolj je razvidno primerjanje — kot bistveno dušno delovanje — pri umskih sodih. Tu se primerjata dva pojma, subjekt in predikat, in sicer v tem zmislu, ali naj se predikat subjektu prisodi ali odreče, n. pr. naša duša je neumrljiva. Tu se primerjata pojma »duša« in »neumrljiv«. Nekakšen III. bi bila ta pritrđitev ali negacija. Potreba primerjanja nam bo tu posebno jasna, ako primerjamo tak umski sod navadnemu sodnijskemu procesu. Tu je sodniku pred očmi zatoženec in zatožba; njegova naloga je, preiskati, v kakšnem razmerju je zatožba z zatožencem, ali naj se mu v zatožbi izražena krivda prisodi ali ne prisodi. Treba je torej natančnega primerjanja, in rezultat tega točnega primerjanja je končno sodnikov izrek: kriv ali nekriv.

Pri logičkem zaključku pa se primerjajo med seboj trije sodi, n. pr.: Vsak duh je neumrljiv, naša duša je duh, torej je naša duša neumrljiva.

¹ P. Vogt, l. c. str. 200.

Dokazovanje po zaključkih je pač znana reč; za moj predmet naj torej zadostuje, da sem le opozoril nanj in na glavno vlogo, ki jo ima pri tem primerjanje.

Enako naj tudi zadostuje, da naj le omenim najvišji vzlet našega uma: po primerjanju in zaključkih se nam reč naš duh more povzdigniti do nadzemeljskih pojmov. Saj je verska resnica — v zadnjem vatikanskem cerkvenem zboru proglašena — da more naš um po svojih naravnih močeh spoznati iz ustvarjenega sveta temeljno resnico, da je Bog, kar je že sveti apostol Pavel (Rim. 1, 20.) tako lepo zapisal: »Kar je nevidnega na njem, se od stvarjenja sveta sem spoznava in vidi po tem, kar je ustvarjenega, tudi njegova večna moč in božanstvo, tako da (pogani) nimajo izgovora.

* * *

Glejte, kako veliko vlogo ima primerjanje za naše spoznavanje in umevanje. Vodi nas od najnižje čutne zaznave do najvišje metafizične ideje. Skoro bi smel trditi: misliti se pravi primerjati! Naj še pristavim, da le na podlagi tega naravnega razodetja, ki gre nekaj časa paralelno z našim naravnim spoznanjem, a ga povzdigne v one višine, kamor bi se naš um sam nikdar ne mogel povzpeti po svojih naravnih silah. Kristus se je ponižal do detinske preprostosti, da nas je ob luči svojih nauk in zgledov povzdignil do nadzemeljskih višin.

Posebej moram pa še poudarjati praktično stran, da se namreč skoraj vsa razlaga katekizma naslanja na analogijo in je torej glavna katehetova naloga, poiskati najboljše in najprimernejše analogije za posamezne resnice: primere, zglede, običaje itd. In če pregledujemo klasične kateheze znamenitih katehetov preteklih in sedanjih časov, se lahko prepričamo, da so zlasti v tem pokazali svojo moč. In to nam je opomin: Pojdi in stori še ti tako!

13. Apercepcija.

Prvotno si otrok le počasi pridobiva posamezne predstave (in pojme), in vse je še jako površno in nejasno. Ko si je pa po zaznavanju pridobil že precejšno število predstav in pojmov, je to dušni kapital, ki mu donaša kaj dobre obresti. Ako mu pride zdaj kak nov predmet pred oči, se takoj oglasijo podobne predstave, ki jih že ima v svojem dušnem zakladu, in radovoljno vzprejmo medse novo predstavo, kakor bi jo že pričakovale. Spoznanje ima tu dvojen dobiček: slika novega predmeta se po že znanih predstavah pojasni in okrepi ter vtisne spominu, obenem se pa ojačijo po tej novi predstavi poprejšnje slične predstave.

Novejši predagogi imenujejo ta proces *a p e r c e p c i j o* (od *ad percipere*, sorodno s francoskim *s' apercevoir* = opaziti). Drugi so tako dušno pridobitev prištevali asociaciji. Zato je profesor B a u m -

gartner pri katehetskem tečaju v Monakovem (1905), svetoval, naj bi se kar opustilo to ime; a dr. Willmann je opomnil, da že plava tako zelo na površju, da ga ne kaže prezirati. Pripomni pa, da naj se omeji le na čutna spoznavanja. In res je razloček malenkosten: asociacija je splošno ime za vsako združitev podobnih ali kakorkoli sorodnih predstav; apercepcija pa pomeni samo vzprejemanje novih predstav po zakonih asociacije. Vsekako je v obeh slučajih merodajna podlaga: podobnost. Vkljub dr. Willmannovi omejitvi na senzitivno spoznanje rabijo nekateri ime apercepcijo tudi za umske nove pridobitve, n. pr. P. Vogt. Primerjanje pa gotovo ne more imeti v obeh slučajih popolnoma istega pomena. V nižjem spoznavanju se izvrši apercepcija naravnim potom; je že — rekli bi — duševni aparat tako uravnan, da prihajajo nove zaznave na pravi kraj, „svoji k svojim“. Torej tukaj ni treba šele primerjati, ker primerjatev izvrši že narava sama. Drugače pa se utegne vršiti apercepcija v višjem spoznavanju, ker tu deluje um samostojno ter tudi lahko samostojno primerja, pa po enakosti ali sličnosti razpredeluje. Morebiti je učenjaka dr. Willmanna ravno ta okoliščina nagnila k poprej omenjeni pripombi.

Pa naj ima reč ime kakršnokoli, korist ima pa le veliko, na katero se mora vsekako ozirati tudi veroučitelj.

Otrok, ki pride prvikrat v šolo, ima za verouk le malo apercepcijskih opôr. Zato so nekateri veri manj prijazni pedagogi nasvetovali, naj bi se z veroukom počakalo, da pridejo otroku razsodna leta. Ko bi bila opravičena taka zahteva, bi morala deca čakati tudi pri drugih predmetih in morda še več časa.

Resnica je, da ima vsak krščanski otrok, če je iz količkaj verne družine, že precej verske izkušnje, ko pridejo šolska leta, že dokaj apercepcijskih opôr: ve že marsikaj o službi božji, verskih vajah, svetih časih, svetih šegah itd. Na take znane reči mora katehet, ko začne učiti otroke, navezati svojo učno stvarino, ako hoče, da ne bo prazno njegovo delo.

Nič ne dé, če je pri otrocih le malo takih reči, ki naj bi bile podlaga apercepciji. Naj pa katehet sam umetno gradi apercepcijske opore. Otroška duša, sem že rekel, ne more v tem oziru sama primerjati in za apercepcijo ugodnih snovi iskati, le apercepira jih, če se ji ponudijo. Torej mora katehet dobro proučiti otroško dušo in primerjati učno snov z dušnim obzorjem učenčevim in zasledovati, kaj je že sličnega v njem, ter vedno tako uravnavati svoje delo, da se bodo nastopni nauki vselej naslanjali na že znane slične, in boda nova dušna pridobitev zopet opora nadaljnjim naukom. Na vsak način se mora pouk vršiti po temeljnem pravilu: od znanega do neznanega! Narava ne pozna skokov in presledkov.

Pa ne le zaporednost in sorodnost prideta tu v poštev, marveč tudi vzporednost. Apercepcijo močno podpira tako-

zvana koncentracija: nova resnica se zveže z že znanimi, hkrati se pa pritegne, kar je podobnega ali sorodnega v cerkveni zgodovini, v liturgiji, v molitveniku, pesmarici itd. Korist je tem večja, ker se z apercipijo predstav ponavljajo tudi čuvstva, ki so bila v zvezi s poprejšnjimi sličnimi predstavami.

Apercipiji v poseben prid utegne biti tudi zahteva onih, ki uče, da naj bi se zlasti v nižjih razredih verouk tesno naslanjal na praznike cerkvenega leta, seveda kolikor je to mogoče. V višjih razredih pa nadomešča to takozvani zistem, ki sloni seveda tudi na primerjanju.

14. Memoriranje (spomin).

Pri učenju je poglobilni namen, da si nauke tako zapomnimo, da jih ne pozabimo, in posebno, da se jih spomnimo takrat, ko jih je treba povedati, zlasti pa še takrat, ko jih je treba uporabljati v življenju. To nalogo pa ima izvršiti spomin s pametnim memoriranjem. Spomin je čudovita dušna moč, ki ima takorekoč ključ do vseh dušnih zakladov, ki smo si jih nabrali po označeni poti: zaznav, predstav, pojmov ter vseh umskih pridobitev v višjem dušnem delovanju in poleg vsega tega še vzporednih pojavov čuvstvanja in volje. Pa še novih zakladov mora vzprejemati in shranjevati dannadan naš vrli spomin.

Memoriranje je pa še prav posebno navezano na primerjanje. Saj si celo pri mehaničnem memoriranju izkušamo olajšati trud s kako primero. Če si hočemo n. pr. zapomniti kako ptujo še popolnoma neznan besedo, jo nehoté primerjamo kakim znanim domačinki.¹ Enako si pomaga takozvani lokalni spomin. Ako si hočemo zapomniti besede ali reči, ki jih ne razumemo, si natanko zapomnimo stran, vrstico, vzpored besedi itd., tako da nam je živo pred očmi, kakor da bi v duhu čitali. Nadomešča nam to nekako sliko; zato tudi tukaj velja ono pravilo primerjatve, ki sem ga omenil pri slikah.

Še bolj pa je razvidno, da se razumno ali premišljeno memoriranje naslanja na primerjatev: besedilo se vedno primerja z vsebino, s predmetom; komur je reč jasna, ta tudi ne bo v zadregi za besedilo. Sem spada tudi, kar je bilo že povedano o apercipiji in koncentraciji. Pred vsem pa nam ona sredstva, ki olajšujejo reprodukcijo, gotovo olajšujejo memoriranje. To so namreč one štiri znane asociacije idej: 1. asociacija sodobnosti, 2. zaporednosti, 3. sličnosti in 4. nasprotstva. Spominjamo se torej lahko reči, ki smo jih opazovali v istem času ali na istem kraju, ki so se vrstile druga za drugo, ki so si med seboj podobne ali nasprotne,

¹ Nedavno mi je pripovedoval prijatelj tale dogodek. Gospoda, ki se imenuje France Barlè, je nagovoril neki Francoz: »Parlez vous francais?« Hitro se odreže: »Da, Barletov France sem; odkod me pa poznate?« Enakih reči je iz francoskih časov še več med narodom.

ako se nam le ena izmed njih obudi v spominu. Zadnja dva slučaja sta že sama ob sebi primerjatev in pripadata intelektualnemu delokrogu naše duše; pri prvih je nekakšen *III* istodobnosti in zaporednosti. Učitelj naj opozarja učence pri učenju na take asociacije, oziroma jih sam ustvarja.

15. Fantazija.

Spis o primerjanju bi ne bil popoln, ko bi vsaj mimogrede ne omenjal tudi fantazije. Fantazija je ona stran dušnega delovanja, ki se javi v nižjem in višjem spoznavanju. Njeno poglavitno delo je, da v predstavah, ki so obenem podlaga pojmom, odjemlje ali pridevlje, da posamezno druží, skupno pa razdružuje ter po zamenjavi posameznih delov tvori nove skupine. V tem se bistveno loči od spomina, ki ne izpreminja duševnih slik. Da se tako delovanje ne more vršiti brez primerjanja, je razvidno samoobsebi.

Koristna nam je njena primerjalna moč zlasti v tem, da nam za abstraktne nauke snuje primerne konkretne slike, pa tudi pri konkretnih odnošajih živo pred oči stavi daljne kraje, tuje osebe, davno minule dogodke itd., kakor da bi se dogodki preteklih časov vršili zdaj pred nami, kakor da so tuji kraji podobni našim krajem, zgodovinske osebe podobne ljudem, ki jih zdaj poznamo med živječimi. Posebno pa poživlja fantazija višje ideje, ker jim zna poskrbeti iz vidnega sveta konkretno okrilje. In to primerjanje, ki se vrši med vzvišenimi idejami in konkretnimi zemeljskimi odnošaji, ki se posebno pojavlja v raznih strokah umetnosti, je pač med vsemi primerjatvami najčarobnejše.

Pa tudi pri navadnem poučevanju se izkaže ta lepa naloga fantazije. Dosedanje razmotrivanje nam je pokazalo, kako se povzpenja spoznavanje od zdolaj navzgor — od zaznav in predstav do pojmov in idej; fantazija pa nam pokaže nasprotno pot od zgoraj navzdol.

Kako se nam zamotane misli večkrat izjasne šele tedaj, ko je fantazija poiskala zanje konkretni primer, zgled. Umsko delovanje je le hladno delovanje. Ako pa hočemo, da se nam vzbudi tudi čustvo, sanje, da se nam ogreje tudi srce, je treba, da se preseli dušno delovanje z abstraktne pojmovne višine v nižje kroge konkretnih predstav. In to se najbolje zgodi s primerjanjem po fantaziji.

Za uk in vzgojo je merodajno to, da fantazija v svojem čarobnem delovanju razpolaga le s tem, kar ima spomin v svoji zakladnici. Torej fantazija plemenito deluje pri človeku, ki nima v spominu nič podlega in kužnega; umazana pa je fantazija pri nesrečnikih, ki so si spomin napolnili z umazano vsebino.

16. Krščanska vzgoja.

Last, not least: ali moralna vzgoja, ki bodi ketehetu prva reč, nima nič stika s primerjanjem? O, tudi v vzgoji je primerjanje velikega pomena. Saj je to podlaga krščanski vzgoji, po kateri se loči

od čisto svetne vzgoje, da moralne zahteve in pravila stavimo v tesno zvezo z dogmami, vedno z njimi primerjamo ali naravnost ali po zaključkih ter vežemo sedanost s prihodnostjo po reku svetega Alojzija: »Quid hoc ad aeternitatem? — Kaj naj koristi to za bodočnost?«

Pa tudi v posameznih zahtevah je zopet in zopet primerjatev na vrsti. Če n. pr. vest izprašujem, moram primerjati svoje vedenje z zahtevami božje postave; če delam trdne sklepe, si moram začrtati pot, ki jo kažejo in oklepajo nauki svete vere. — Ker so pa zgledi v moralnem življenju še močnejši nego nauki, moramo vedno primerjati svoje stopinje s stopinjami svetnikov, in v prvi vrsti z vzorom nebeškega Učitelja in Voditelja — Jezusa Kristusa! Za nazaj morda primerjamo po nasprotju, da obžalujemo in izboljšujemo svoje napačne stopinje, zanaprej pa v premi primerjatvi določimo pot, ki se bolj in bolj bliža poti naših vzornikov.

»Pot naših vzornikov«, to je v krščanski vzgoji eden najimennejših faktorjev, za katerega nas zavidajo resni vzgojitelji neverseke ali krivoverske struje, kar naravnost priznavajo v svojih spisih ali se vsaj lahko posname iz njih. Naj torej katehet izkorišča, kolikor le more, to moralno silo, osobito solnčno luč in gorkoto Jezusovega in Marijinega presvetega Srca!

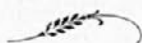
Na nekaj eminentno praktičnega nas je opozoril dr. Weber v svoji knjigi: »Die Münchner katechetische Methode«. Da otroci ne ravnajo tako, kakor so se naučili v šoli iz katekizma, je največkrat ta vzrok, ker se o pravem času ne spomnijo in ne zavedajo svoje dolžnosti; katekizmovska beseda ni v dovolj tesni zvezi z nalogo, ki jo ima otrok izvršiti, ne more jo asociirati. Kaj je torej treba storiti, da izgine ali se vsaj zmanjša ta nedostatek? Potrebni asociacij naj preskrbi katehet, da se bodo po njih otroci v raznih priložnostih spominjali in zavedali svojih dolžnosti.

Globoko v življenje naj poseže veroučitelj. To se najlažje doseže po zgledih, ki naj bodo tako odbrani, da ne delujejo samo na um, marveč hkrati tudi na srce, na voljo, ki ne pojasnjujejo le splošnih resnic, marveč ki segajo — kakor pravijo sedaj — v detail, v milje! Če n. pr. katehet otroku naroči le z besedo, naj moli vsak večer, predno se odpravi k počitku, bo morda v šoli storil najboljši sklep, zvečer pa le pozabil na molitev; ako si je vtisnil v spomin vzor svetega Alojzija, ki je zopet vstal, ako se je v postelji spomnil, da še ni opravil vse molitve, kakor si je bil odločil — skoro gotovo ne pojde spat brez molitve!

Ta metoda je še tembolj priporočljiva, ker asociacije ne vzbujajo samo intelektualnih momentov, marveč tudi čuvstva, ki so ob pripovedovanju zglede zgodbe pretresavala mlado nedolžno srce.

Torej še enkrat, katehetje, krščanski vzgojitelji, — na lov, na lov primernih, vzpodbudnih zgledov!

Naj sklenem referat o primerjanju tudi sam s primero. Ako je stari testament resnica in predpoda novega, naj vam bo tudi novi testament senca in predpoda večnega v zmagoslavni cerkvi, kjer se bo vsled zatrdila svetega apostola Pavla: »Zdaj vidimo skozi zrcalo kakor v megli, takrat pa bomo videli od obličja v obličje«, (I. Kor. 13, 12), — naše primerjalno znanje v intelektualnem stremjenju, izpremenilo v gledanje, in vsled zagotovila istega apostola: »Oko ni videlo, uho ni slišalo in v srce človekovo ni prišlo, kar je Bog pripravil tistim, kateri ga ljubijo« (Jor. 2, 9). — vse naše moralno prizadevanje izteklo v neskončno srečno uživanje v večni rajski radosti!

Šolski voditelj.

Piše nadučitelj Ivan Štrukelj. — (Konec.)

Zapisnik IX. krajne konference.¹

- Ad. 1. Šolski vodja I. I. prebere referate po knjižici: »Učitelj v boju proti alkoholizmu«. »Mali protialkoholni katekizem« se razdeli učencem višjih dveh razredov. Prebirali ga bomo v šoli v prirodoslovnih urah.
- Ad. 2. Vsi razredniki poročajo o šolskem obisku, o uspehih, o disciplini ter o množini obranavane snovi, kakor tudi o številu slovenskih, nemških, računskih nalog in tudi o spisovnih vajah.
- Ad. 3. Sestavi se tozadevni seznam. V prihodnjem šolskem letu bo učiteljstvo na zanikarne starše posebno pozorno ter bo od šolskih oblasti zahtevalo energične pomoči.
- Ad. 4. Ni takih slučajev, ta točka odpade.
- Ad. 5. Prebero se sledeči uradni dopisi:
- a) Normale dež. šol. sveta z dne 16. XII. 1910, št. 5541/10, o odmeri voznin na uradne konference.
 - b) Normale dež. šol. sveta z dne 19. I. 1911, št. 395/11, glede znižane vožnje šolskih otrok na železnicah.
 - c) Poročilo c. kr. okr. šol. sveta v Kočevju z dne 6. V. 1911, št. 4240/10, v zadevi plač provizornih učnih moči med počitnicami.
 - d) Normale c. kr. dež. šol. sveta z dne 10. V. 1911, št. 284, v zadevi zdravniških spričeval za prošnje dopustov.
 - e) Poročilo okr. šolskega sveta v Kočevju z dne 10. V. 1911, št. 3338/10, glede cerkvenega nadzorovanja verouka.
 - f) Poročilo okr. šol. sveta v Kočevju z dne 12. V. 1911, št. 1148, ozir naročanja šolskih potrebščin.
 - g) Poročilo c. kr. okr. šol. sveta v Kočevju z dne 24. IV. 1911, št. 1265 o kmetijskem tečaju na Grmu.

¹ Dnevni red v 5. št. Sl. Učitelja.

Ad. 6. Razgovor je bil o slučaju:

- a) Priden učenec enkrat ne zna, zato je kaznovan morda z zaporom; lenuha pa dostikrat pustimo na miru in ga spustimo domu češ, saj se tako z njim nič ne doseže. Tako ravnanje ni priporočljivo, ker kvarno vpliva na ves razred.
- b) V nekem razredu nosijo učenci vsak dan velike šope cvetlice v šolo. Ako se cvetlice lepo uredijo po steklenicah, ali če jih uporabimo za učilo, ima to nekaj v sebi; sicer pa je škoda večja in je to navado odpraviti še predno se pritoži kak poljedelec. Priporoča se pa, naj otroci goje cvetlice na šolskih oknih.

Slede podpisi.

Voditeljevo delo od 15. junija do konca šolskega leta.

1. 18. junija izroči kraj. šolskemu svetu zaznamek zamud ali pa negativno poročilo.

2. Pravočasno se dogovori s točasnim katehetom na zavodu radi praznovanja godu sv. Alojzija.

3. 20. junija pošlje c. kr. okr. šol. svetu izkaz o šolski drevnici.

4. Pravočasno skliče mesečno konferenco in sestavi zanjo primeren dnevni red, n. pr.: 1. Kdaj in kako se sklene šol. leto. 2. Na kaj naj učiteljstvo posebno pazi zadnjih 14 dni pred sklepom šolskega leta. 3. Objava uradnih dopisov. 4. Slučajnosti. Poročevalec točke 2. šol. voditelj.

5. 3. julija izroči kraj. šol. svetu zaznamke zamud oziroma negativno poročilo kraj. šol. svetu za II. polovico junija.

6. Nadalje naj voditelj skrbi, da vsi učenci vrnejo knjige, ki so si jih izposodili iz šolarske knjižnice; enako naj store tudi vsi učitelji, ki imajo knjige učiteljske knjižnice. Soodgovoren zato je tudi knjižničar.

7. Z varuhom učil deneta v red vsa učila. Vrniti jih morajo razredniki sami, da se ne bodo zapraševala med počitnicami po razredih.

8. Nekaj dni pred sklepom šolskega leta skliče zadnjo sklepno konferenco s sledečim dnevnim redom:

- a) Sklepanje o premeščanju otrok iz vsakdanje v ponavljalno šolo ter iz razreda v razred.
- b) Odkazovanje razredov oziroma predmetov za prihodnje šolsko leto posameznim učnim močem; želje, ki jih izrazijo posamezni učitelji pravočasno, se vpoštevajo.
- c) Nasveti o nabavi učil in drugih stvarnih potrebščin ali popravil.
- d) Določitev knjig za prihodnje šolsko leto za vsak posamezni razred.

- e) Razgovor o sklepni klasifikaciji.
- f) Poročili knjižničarja in variha učil.
- g) Objava uradnih dopisov.
- h) Slučajnosti.

9. Dan pred sklepom naj razredniki pobero vse izposojene knjige ter jih pravočasno vroče voditeljem. Tudi naj voditelj po okrožnici uredi nadzorovanje učencev med sveto mašo. S sodelovanjem učiteljstva sestavi statistiko o šolskem obisku, o uspehih ter o stanovnikih po posameznih vaseh.

10. 15. julija sklep s sveto mašo; po svetem opraviu zahvalna pesem in cesarska himna.

Razdelitev spričeval. (Učencem se zabiči, da jih bodo morali prihodnje šolsko leto pokazati.) Na učence se naredi primeren nagovor, nakar jih je odpustiti po že v konferenci določenem redu.

11. Sedaj izročé razredniki ključe in uradne spise šolskemu voditelju, ki naj jih pregleda, ako so v vsem izpolnjeni. Na zadnjo stran kataloga se prav rado pozabi. Uradne spise podpišeta koncem tudi oba, voditelj in razrednik, ter sklep datirata.

12. Predno odide učiteljstvo na počitnice, mora izročiti voditelju svoje naslove.

12. Koncem šolskega leta izroči krajnemu šolskemu svetu še zaznamek zamud za prvo polovico julija.

Najvažnejše poglavje vzgoje.

(Pri konferenci katehetov poročal A. Čadež. — Dalje.)

Nikar pa ne misliti, da je vaša vzgojna dolžnost prenehala, kadar so otroci dobili izpustnico v šoli ter krenejo v mladeniško dobo. Tukaj se vzgoja nanovo začne. Tu velja šele prav zares, da varujete svoje sinove in hčere z vso modrostjo, skrbjo in ljubeznijo, da jih previdno vodite, kajti neštevilne so nevarnosti in skušnjave, ki jih vanje skuša zaplesti sedanji svet. Pazite zlasti, kaj berejo in s čem se pečajo, zraven pa glejte, da vestno izpolnjujejo verske dolžnosti. Svarite jih pred nevarnim glediščem, zabranjujte jim knjige in časopise, ki oskrunjajo sveto sramežljivost . . . «

Stremljenje tistih, ki so toliko uspeha pričakovali samo od seksualnega pouka, ni le iluzorično, temveč se je že skoraj da izjalovilo. Morebiti bi se dobili posamni slučajji, pri katerih so se poizkusili obnesli, ker je delovala zraven tudi milost božja in pa skrbna odgoja v rodni hiši. Seksualni pouk brez višjih motivov in brez nadnaravnih pripomočkov in zraven morda še v neprilicni dobi od manj poklicanih oseb pa mora roditi le zle posledice ter zavede mladino v nemoralnost in propast.

Praktične misli in nasvete o seksualnem pouku sta predložila duhovnikom in vzgojiteljem vseučiliška profesorja v Inomostu: dr. Gatterer in dr. Krus iz jezuitskega reda v brošuri »*Erziehe zur Keuschheit!*« (Innsbruck, Rauch, 2. Aufl. 1910. Preis 70 H.)

Pisatelja pravita najprej, da bi se najraje izrazu »sexuale Aufklärung« popolnoma ognila, »ker se z njim označuje večinoma čisto neumna in škodljiva pedagoška blodnja; umevno je, da se resen vzgojitelj zgraža nad ekstremnim razjasnjevanjem. Toda« — tako pristavljata — »tudi nasprotnega ekstrema se je bati. Docela molčati o tako važni stvari, kakor je spolno življenje, ki tako vpliva na ves človekov značaj, ki je od njega odvisna časna in večna srča marsikaterega človeka ter blagostanje prihodnjih rodov, ki tako vpliva na splošno нравno naziranje, — popolnoma molčati torej o tem velevažnem živlenskem vprašanju pred mladino, ki je vzgoje potrebna, ali pa zadovoljiti se z nekaterimi brezpomembnimi frazami, bi se reklo: mladino pustiti brez pouka in vodstva na najnevarnejši poti človeškega življenja, odtegovati ji luč krščanskega pouka. Tu molčati, bi se reklo, prepustiti pojasnjevanje apostolom mesenosti, ki na tisoč načinov govore mladini o teh stvareh.«

Tako zgoraj omenjena pisatelja!

Težava je seveda v tem, kako se lotiti tega problema. In prav to vprašanje pomaga reševati knjižica: »*Die Erziehung zur Keuschheit!*«

Praktično-metodični del kaže, kako naj se poučuje o čistosti v rodni hiši, v šolski dobi, v spovednici, kakšen naj bo pouk o zakonu neposredno pred izstopom mladine iz šolske dobe ali pa v nadaljevalni šoli. Pisatelja skrbno razločujeta skupno in posebno poučevanje; skupno se omeji na najpotrebnejše in se ozira na mlajše in starejše otroke, posebno se prepušča predvsem staršem.

Povdarjamo pa, da knjižica ne posreduje le znanja, da ne namerava podati samo pojasnila razumu, ampak hoče povzdigniti mladino, da bi tako idealno umevala spolno življenje, kakor zahteva in uči krščanska vera, da bi prav cenila in ljubila notranjo čistost, sovražila pa nizkotnost in vse, kar je v nasprotju s čistostjo srca. Pozabiti pa tudi ne smemo, da bo vzgoja za čistost imela le tedaj gotov uspeh, ako jo podpirajo vsi činitelji pri vzgoji, ako ji pomaga celotna vzgoja.

Dokaj pravilno pot je ubral ozir tega kočljivega vprašanja tudi ravnatelj H. Schreiner v razpravi »*O seksualni (spolni) vzgoji.*« (Pedagoški Letopis S. Š. Matice 1910.) Na podlagi dr. Fr. W. Foersterjevih spisov dokazuje najprej pisatelj, kako usodepolne in nevarne posledice ima dostikrat molčanje staršev z ozirom na spolna vprašanja. Dokazuje pa tudi, da ni vsakdo poklican in usposobljen za ta tako važna in težavna vprašanja človeškega življenja. Tudi Schreiner povdarja in zatrjuje, da vedno rastoča spolna podivjanost naše dobe priča, kam zabrede človeška družba, »ako na korist

gojitve samega znanja zanemarja gojitev volje in vesti«. Spolnega pouka, pravi isti pisatelj, ne smemo previsoko ceniti. »Značilno je, da se je v naši dobi razumnosti vse spolno pedagoško gibanje začelo s takozvanim »spolnim razjasnjevanjem«, torej s čisto razumnostnim vplivanjem. To je zelo nevarna pomota občega mnjenja v teh zadevah . . . Zgolj pouk tu nič ne pomaga. Ako človek ni vzgojen v višjem naziranju življenja, stori pouk kvečemu, da gojenec postane radoveden na to, kar se mu je zamolčalo . . . Sam pouk ne daje nobene obrambe, ako ne pridemo drznosti telesnih nagonov že poprej na celo drug način do živega. Spolna pedagogika mora biti v prvi vrsti pedagogika volje . . . Najboljša spolna vzgoja je prava splošna vzgoja . . . Jaz nikakor ne dvomim, da je močno razvita sramežljivost mladini mnogo krepkejše varstvo nego najboljši pouk . . . »Ko pedagog Schreiner omenja, da je za spolno vzgojo velikega pomena tudi telesno delo, pristavi nazadnje še najvažnejšo točko, »da je največja spolno-pedagoška sila varstvo. Vsa v porejšnjem podana izvajanja, ki so čisto človeške narave, zadobe šele tedaj pravi uspeh, ako jih prešine in izpopolni temeljno versko naziranje.«

II.

Priobčil prof. dr. Jos. Demšar.

Meseca avgusta lanskega leta je bil v Donauwörthu tečaj za vzgojo po zavodih. Iz tiskanega poročila o tem tečaju povzemimo nekaj splošnoveljavnih, jasnih in lepih misli, ki jih je na tečaju podal vseučiliški profesor v Inomostu dr. Kruß o vzgoji za čistost.

Usodepolno zmoto imenuje predavatelj mnenje, da mora mladina sama priti do pravega naziranja in pravilnega postopanja v spolnih stvareh. Nasprotno je res, da je mladini v omenjenem oziru skrbnega vzgojnega vodstva po strogo preišljenem načrtu še bolj treba kot v drugih stvareh, v katerih noben resen vzgojitelj noče pustiti mladine brez vodstva in brez pomoči. Izgovarjajo se na slučaje, da so mladi ljudje vzrasli v otroški nedolžnosti, ne da bi jih kdo pozitivno navajal za čisto življenje. Toda pogledjmo življenje, kot je v resnici! Kjer se vzgojitelji ne pobrigajo za to, da svoje varovance preišljeno vzgajajo za čistost, tam danes skoraj vselej nepoklicani, propadli elementi vzamejo mlade ljudi glede spolnih reči v svojo vzgojo.

Nekaj splošnih misli glede tega vprašanja:

1. Da otroke pozitivno vzgajajo k čistosti in jim preskrbe potrebni pouk o spolnih rečeh, za to so v prvi vrsti poklicani starši. V gotovih slučajih preide ta dolžnost na vzgojitelje, ki pri mladih ljudeh starše nadomestujejo. Dušni pastir, oziroma katehet naj pazi, da bo mladina o pravem času o spolnih stvareh primerno

poučena. Njegova dolžnost predvsem je, da starše modro in previdno opozori na to, kaj so glede pozitivne vzgoje za čistost dolžni storiti.

2. Pri skupnem pouku v šoli je o spolnih stvareh treba govoriti posebno previdno, le z nramnega in verskega stališča. Potrebne fiziološke podatke more podati le zaseben pouk.

3. Vzgojitelj, zlasti katehet naj dosledno, premišljeno dela na to, da se otroci nauče spolne odnošaje smatrati za božjo uredbo. Spolne stvari niso grešne in grde, grd greh je le zloraba teh stvari. Naj govori vzgojitelj o katerikoli stvari, ki je v zvezi s spolnim vprašanjem, vedno naj čutijo otroci, da je govor o vzvišeni stvari, ki je po božji naredbi največjega pomena za posameznika in za človeško družbo.

4. Katehetski pouk o šesti božji zapovedi pri otrocih do 14. leta ne govori tolako o čistosti, oziroma nečistosti, marveč bolj o sramežljivosti in nesramežljivosti, ker otroci pravega nečistega greha redno niso sposobni. Treba je pa vendar govoriti o šesti božji zapovedi, ker se otroci proti sramežljivosti lahko hudo pregreše in se lahko navadijo v otroški dobi stvari, ki pozneje nujno vodijo v nečistost. Vendar kakor naj katehet navdušuje otroke za lepoto sramežljivega življenja in jih odvrča od nesramežljivosti, pretiravati vendar ne sme. Sam naj ima pred očmi, da je smrten greh le 1. prava spolna naslada, katero išče človek zunaj zakona, 2. to, kar se zgodi z namenom, da se ta naslada vzbudi, 3. nevarnost za to naslado, če človek nima zadostnega razloga, da se v nevarnost poda. Napačno je torej: vsaka nesramežljivost, vsak nesramežljiv pogled, vsaka taka beseda, vsako tako dotikanje je smrten greh. To še pri odraslem ni res, kaj šele pri otroku. Predavatelj meni, naj bi katehet morda rekel: Nesramežljive stvari so smrten greh, če izvirajo iz prav prostovoljnega hudega poželenja ali če nesramežljivo nasladi (veselje) vzbujajo. Kar se zgodi iz lahkomišljenosti, iz porednosti, klepetavosti, radovednosti, to ni smrten greh, toda tudi tega se bojte... Posebno je treba poudarjati, da ni greh, kar je neprostovoljnega, oziroma kar je prostovoljnega, pa potrebnega.

5. Ko prehajajo mladi ljudje v dobo zrelosti, jim je vsekako treba natančnejšega zasebnega pouka o njihovem telesnem razvoju, o pomenu tega razvoja za nje same in za človeško družbo. Pri skupnem pouku v šoli pa katehet učencem v tej dobi (okoli 14. leta) o primerni priliki govori o zakramentu sv. zakona; opiše naj pa tudi lepoto deviškega življenja in pomen takega življenja za človeško družbo in zlasti še za sveto, lepo zakonsko življenje. Pri priložnosti se mora mladim ljudem povedati, kdaj je dovoljeno ljubavno razmerje; namreč: namen takemu razmerju mora biti zakon, upanje mora biti, da se zakon razmerno kmalu sklene, v občevanju je treba previdnosti. Dobro mislečim dijakom bi vzgojitelj mogel reči: Tudi moč srca, tudi moč ljubezni, navidezno neupogljiva, se

lahko zapravi, tako da je zmanjka takrat, ko bi je bilo najbolj treba, namreč v tako resnem, dolžnosti polnem zakonskem življenju. Spoštovanje do ženskega spola se ne kaže v brezpomembnem sanjarenju: prekršiti pa spoštovanje do drugega spola nikakor ne sme, komur je kaj na tem, da ga imamo za dostojnega človeka. — Prezgodnja ljubavna razmerja naj skuša vzgojitelj previdno preprečiti. Ako kdaj v izrednem slučaju na vsej „ljubezni“ ni drugega kot, da mladenič občuduje in spoštuje deklico zaradi lepih lastnosti njenega značaja, sme vzgojitelj tako razmerje mirno trpeti, hkrati pa naj skuša mladeniča modro spraviti čez nevarnosti mladostnega ognja.

6. Kadar mora vzgojitelj govoriti o spolnih stvareh, bodisi v šoli, bodisi zasebno, naj še posebno pazi, da govori premišljeno, pa mirno, brez zadrege, pa brez razburjenja. Mladi ljudje morajo posebno o spolnih zadevah imeti do svojih vzgojiteljev zaupanje, ki se pa more v njih le tedaj obuditi, če vidijo, da jim govori vzgojitelj iz prepričanja, iz ljubezni, iz skrbi za njihovo srečo, ne iz nekega trenutnega strastnega navdušenja, ki ovira mirno sodbo.

Ali je pa mogoče mirno in brez zadrege govoriti o tako kočljivih rečeh? Nered v spolnem življenju odraslih je res vse spolno življenje in celo zakonsko življenje obdal ne s sramežljivostjo, ampak s sramoto. Tega sramotnega naziranja o spolnem življenju se mora vzgojitelj najprvo sam otresti. Skrbi za to, da boš presojal spolno življenje z visokega stališča katoliške vere, potem bo začel izginjati napačen strah, ne da bi pri tem ginila nežna sramežljivost. Sicer je pa čuvstvo sramežljivosti tudi le samo čuvstvo, ki ga moramo tako kot druga čuvstva urejevati po svojih dolžnostih. Kjer torej čuvstvo sramežljivosti ni na mestu, ga je treba premagati z odločno voljo.

Ali pa ne pridemo pri najboljši volji v zadrego za besede, ako hočemo mladim ljudem o spolnih rečeh povedati kaj določnega? Taki zadregi je treba v okom priti z dobro premišljeno pripravo. Kateheze o teh točkah je najbolje kar spisati. P. Kruš daje za to prav izvrstna navodila v knjižici: *Erziehung zur Keuschheit*. 3. izdaja. 1911. 80 h. Nam slovenskim katehetom vzgojno delo v tem oziru jako olajšujejo knjižice spisane od višje strani, namenjene staršem, oziroma mladini. Primernih izrazov za tozadevni pouk si lahko nabereimo tudi v „Zlati knjigi“ in v knjigi „o lepem vedenju“. Vzgoja za čistost se mora vršiti po posebno premišljenem določnem načrtu, tako da vzgojitelj ne navdušuje mladih ljudi le za neki medel ideal srčne čistosti, marveč mladina mora določno in jasno, brez zagonetk vedeti, kaj je njena dolžnost, kaj ji je dovoljeno, kaj se ji svetuje, česa pa se mora brezpogojno ogibati. Toda ne samo vedeti morajo mladi ljudje stvari, vzgojitelj naj si previdno, pa goreče prizadeva, da bodo v teh stvareh tudi vestni.

Za reformo učiteljišč.

Meseca aprila so zborovali na Dunaju zastopniki učiteljišč. Posvetovali so se, kako bi se pripomoglo, da bi se nudila učiteljskim kandidatom večja, obširnejša in temeljitejša izobrazba. Vprašanje, ki se je ventiliralo, je za ljudsko šolstvo velike važnosti ter pomenja, ako se bo moglo izvesti, za učiteljski stan, ne samo znaten napredek, ampak tudi novo dobo. Ker bi pa nameravana reforma povzročila občutno večje izdatke za šolstvo in učiteljstvo, je pri današnjih razmerah zelo dvomljivo, ako se bo javnost hotela oprijeti nasvetovanih izprememb.

Govorniki na dunajskem zborovanju so opetovano poudarjali, da za temeljito izobrazbo prihodnjega učitelja nikakor ne zado-
stujejo štirje letniki; zato naj bi reformirana učiteljišča imela vsaj pet, če ne šest letnikov. — V principu tej nasvetovani reformi gotovo nihče ne bo ugovarjal, najmanj še učiteljski kandidat, ki mu bo izdatno in bogato znanje le koristilo, in ki bo po šestih letih skrbne priprave za učiteljski stan morda šele doznal, kako omejeno je človeško znanje sploh, tembolj še znanje učiteljskega kandidata, ki si je po kratkem predšolanju priboril pot na pripravnico. — Dalje bi pa tudi po šestletnem pripravljanju učiteljski kandidat ne nastopil službe v tako mladeniški dobi ter bi prišel med svet nekoliko bolj utrjen in oborožen za vsakojake nevarnosti.

Tudi o pripravi, o šolanju pred vstopom na učiteljišče se je govorilo pri posvetovanju učiteljskih vzgojiteljev. Kakor izkušnja kaže in kakršne so razmere danes, so učiteljišča nekaka zatekališča tistih dijakov, ki iz raznih vzrokov ne morejo več izhajati na gimnaziji ali realki. Nekaterim delajo preglavico jeziki, drugim matematika, tretji so sploh bolj slabo nadarjeni, pa si mislijo, na pripravnici se bo že dalo še kako garati. Pa če bi se tako pridobljenim gojencem razen slabe nadarjenosti ali pa nesposobnosti za ta ali drugi srednješolski predmet ne dalo ničesar drugega oporekati, bi bila stvar še za silo v redu. Dostikrat pa ni tako.

Dunajski zborovalci so bili mnenja, da bi se pridobili boljši kandidati, če bi se dovoljevala prednost absolviranim učencem meščanskih šol.

Interesantno je bilo tudi vprašanje, kakšen predstudij naj se zahteva od vzgojiteljev in voditeljev učiteljskih pripravnic. Po eni strani se priporočajo akademiško izobraženi profesorji, po drugi pa šolski in izvežbani strokovnjaki, ki so si pridobili bogate izkušnje in prakse z večletnim plodonosnim delovanjem na šolskem polju. Ti poslednji oponašajo z nekako pravico prvim neizkušenost v pravih šolsko-pedagoških stvareh, prvi pa gledajo prezirljivo na nižjeizobražene tudi-kolege ter jih dolže domišljavosti, ali celo nadutosti. Zagovorniki te in one smeri utegnejo biti vsaj deloma

upravičeni v svojih trditvah. Zdi se pa, da se v odločilnih krogih, ki spadajo pod naučno ministrstvo, gredeljnica nagiblje v dobro akademično izobraženim osebam. Ne da se pa oporekati, da je mnogo strokovno zelo izobraženih učiteljev, ki so si z lastno pridnostjo in z neumornim nadaljnjim učenjem pridobili in prisvojili temeljito znanje, kakor tudi neko spretnost in potrebno pedagoško praktičnost; zato takih moči nikakor ne gre zapostavljati.

Še en moment je bil v razpravi, ki tudi zasluži, da se nanj ozremo, namreč vprašanje verstvenega pouka na pripravnicah. Če pretehtavamo politično naziranje in versko mišljenje današnjih učiteljskih odgojevalcev, se ne moremo čuditi, ako so se čuli glasovi za odpravo krščanskega nauka. Ker je pa bilo navzočih tudi mnogo takih, katerih zahteve o verski vzgoji so bile dovolj znane, zato je večina odločila, da se ohrani in pridrži krščanski nauk.

Vsa ta posvetovanja, vsi ti sklepi, ki bi bili učiteljstvu le na vsestransko korist, osobito še v gmotnem oziru, so pa in bodo ostala prazna formalnost, poslopje zidano v zrak, dokler se ne ogrejejo srca tistih, ki bi morali imeti za šolstvo ne le kup sladkih besedi, ampak tudi dobro in resno voljo, zagotoviti učiteljstvu dostojno ekzistenco.

KATEHETSKI VESTNIK.

Katehetsko gibanje.

Kongres za katehetiko. Kateh. sekcija avstrijske Leonove družbe je imela sejo dne 2. maja. Župnik Holzhausen je vodil razgovor o referatih bodočega kongresa. Prvi zvezek književnega dela „Grundfragen der Katechetik“ je že izšel (Wien, Kirsch, 3 K.) Celotno delo ima namen služiti najprej praksi ter združiti to, kar se je doseglo pri raznih kateh. tečajih. Publikacije v omenjeni knjigi hočejo pa tudi položiti trden temelj razpravam, ki se bodo vršile pri kongresu.

Ker so priprave izdatno napredovale, se je moglo že skleniti, da bodi kongres za katehetiko v poznem poletju l. 1912., takoj po svetovnem evharističnem kongresu na Dunaju, ako ne bo ugovarjalo monakovsko kateh. društvo. Ker bo ob istem času tudi razstava krščanske umetnosti, pričakuje odbor najštevilnejše udeležbe.

Solnograd. Katehetsko društvo za nadškofijo solnograško je razposlalo vsem odotnim duhovnikom vabilo na

sodelovanje. V to svrhu je osnovalo štiri odseke ter jim odkazalo posebno delo. V prvi odsek (pouk) spada vse, kar je v zvezi s poukom, zlasti didaktika in metodika; drugi odsek (vzgoja) obsega vse, kar pripomore katehetu, da uspešno vpliva na čuvstvo in voljo otrok; tretji odsek (dušno pastirstvo otrok) se bo pečal z vprašanji za pripravo na sv. zakramente in za dušno pastirstvo bolnih otrok; četrtemu odseku (stanovski interesi) je odkazana skrb, potezati se za pravice, za čast in za potreščine katehetov.

Katehetski tečaj za Tirolsko. Sledéči drugim deželam so sklenili tudi tirolski veroučitelji prirediti katehetski tečaj ter tako preskrbeti tistim, ki se zanimajo za katehetski napredek, potrebno poglobitev v to stroko v domači deželi. Imeli bodo svoj tečaj v dneh od 3. do 6. septembra v Inomostu. Duhovniki plačajo za udeležbo 3 K, bogoslovci pa 1 K.

Katehetske beležke.

Povsod nas odrivajo. Kar se je zadnjih deset let izvršilo potom deželnega zbora kranjskega v prid učiteljstvu, od tega ljudskošolski katehetje niso — v kolikor presodimo — popolnoma nič participirali; bili so povsod potisnjeni v kot.

Pred 6. leti so bili možje, ki bi morali vendar tudi za nas skrbeti, tako izredno čudno razpoloženi, da za nas niso videli in poznali draginje, ki je od takrat že zopet za dokaj odstotkov poskočila.

Lani so odrezali zopet kosček skorje vsem, tudi ženskemu učiteljstvu, katehetov niso omenjali češ, saj so skromni in se lahko vadijo še dalje v postu in zatajevanju; bodo vsaj praktično pokazali, kaj je čednost potrpežljivosti. (Ako bi kdo trdil, da se je po lanski postavi glede vštetja provizoričnih let tudi nam dovolilo nekaj ugodnosti, bi ga zavrnilo in opozorilo na § 6. dež. zak. z dne 5. decembra 1889, ki nam že zagotavlja to pravico.)

Za podporo učiteljstva (torej menda vendar tudi veroučiteljev) so zvišali lani prvotno vsoto do 15.000 K. Od teh doslej noben katehet ni dobil niti vinarja.

„Društvo slov. katehetov“ je po Veliki noči vložilo prošnjo, da bi se dovolilo peterim ljubljanskim ljudsko-šolskim katehetom za letos nekoliko podpore, ker se je vsled zapovedanega zgodnjega I. sv. obhajila otrok število prvoobhajancev na stotine pomnožilo ter imajo katehetje veliko večje stroške, nego druga leta. (Na šoli pri sv. Jakobu je bilo okrog 200 kron stroškov.) Toda prošnja, ki so jo vložili za velevažno in pomenljivo vzgojno zadevo, je odklonjena — vsaj odgovora ni nobenega. — Možje se izgovarjajo, tako smo čuli, da v ta namen ni denarja, da je onih 15.000 K odločenih za bolno učiteljstvo itd.

Ne vemo ravno, kako se glasi besedilo, ki se je z njim dovolila podpora 15.000 K; toliko pa lahko

rečemo, da bi se morali razdeljevalci tega fonda zagovarjati že pred sodiščem, ako res zakon določa, da je dovoljen fond strogo samo za bolne učitelje, in pa da ga ne bodo mogli spraviti v promet, ako nas ljubi Bog ne udari s posebnimi boleznimi.

Podpore iz tega fonda so dobili učitelji, ki imajo bolezen v družini. Prav. Privoščimo pomoč. Toda družinski očetje imajo draginjsko doklado, — mi ne. Ti učitelji so dobili podporo ne radi svoje bolezni, ampak radi nezgod v družini. Z enako pravico terjamo tudi mi letos pomoči iz istega vira, ker nas je letos zadela izredna — recimo nezgoda, ko imamo radi stotin prvoobhajancev tako izredne stroške... Sicer se pa nam ne kaže pravdarsko prerekati, ker — da kratko rečemo — našega eminentno-kulturnega, vzgojnega in socialnega dela svet ni vpošteval in ga ne vpoštevava, zato se pa tudi naše prošnje kratkomalo odrivajo. Če kdo zida recimo „vzoren“ hlev, sme danes upati na pomoč; tisti ki zida mladini trdno in neomajno podlago prave naobrazbe, krščanskega življenja in jeklene zvestobe do Boga in do domovine, naj pa namesto draginjske doklade, ki so mu jo odstrigili, plačuje izredno velike stroške za šolske in vzgojne namene iz svojega praznega žepa!

Definitivni katehet naj si pri ustih pritrga, da bo mogel dan prvega sv. obhajila primerno proslaviti ter mladini napraviti dostojno in običajno veselje, ali pa naj gre iskat na posodo ter naj se zadolži po krivdi tistih, ki ne marajo umeti, da draginja tudi katehetom ne prizanaša. Ni našemu stanu primerno, da bi se poganjali za take materialne stvari; toda nevolja nas grabi, ko vidimo, da za nas ni srca!

Spominske podobice. Da se dajejo otrokom pri prvem sv. obhajilu primerne podobice, je že stara navada. Dandanes je izbera krasnih obhajilnih spominkov kaj lahka, ker nam cerkvena slikarska umetnost nudi skoraj

vsako leto kakšno novost. Prav je, da se v tem oziru preveč ne šteti, kajti lepe podobice ima vsak rad, tudi odrasli se jih ne branijo. Kdo bi mogel ugovarjati, da imajo uprav obhajilni spominki izredno važnost za celo življenje človekovo. Marsikoga, ki je krenil na napačno pot, utegne uprav pogled na spominek prvega obhajila opomniti in tiho posvariti, da se je izneveril obljubam, ki jih je storil o priliki prvega sv. obhajila; za vsakega pa je ta podobica spomin na najlepši in najsrečnejši dan v življenju, torej nekaj zelo pomenljivega, nekaj potrebnega. Ne bilo bi torej prav, ako bi si veroučitelj mislil: „E, za otroke je kmalu dobro; da je le nekaj spomina, saj tako vse strgajo in pogube.“ To je res, ako je spominek čisto preprost in brez vrednosti; če je pa ličen in čeden, ga bo vsakdo varoval in spravil. Seveda stroški ob taki slovesnosti niso majhni; zato bi se pa moral najti kak vir, ki bi se iz njega katehetom za obilne izdatke kaj povrnilo. Ponekod prispevajo krajni šolski sveti vsaj za obhajilne spominke.

Pametna odredba. Vsled mnogih prošenj je podaljšal ljubljanski knezoškofijski ordinariat velikonočni čas za prvoobhajance — do preklica — do konca šolskega leta.

Svečanosti prvega sv. obhajila so se povečini izvršile karmoč praznično in slovesno, dasi je letos povsod najmanj še enkrat toliko prvoobhajancev, kot jih je bilo druga leta. Na ljubljanskih šolah so večinoma morali zaradi obilice otrok slovesnost prvega obhajila dvakrat prirediti. Priznati moramo, da starši katehetom vobče niso delali nikakih zaprek razen v posameznih slučajih. Kolikor soditi po letošnjih poizkušnjah, bo moč v bodoče doseči, da bodo vsaj v III. razredu vsi otroci že pristopili k svetemu obhajilu.

Kje jih je več? Na osemrazrednici pri sv. Jakobu v Ljubljani je letos

pristopilo prvokrat k sv. obhajilu 329 učenk v dveh skupinah. Obakrat so bile deklice po sv. opravilu, ki je bilo v šentjakovski cerkvi, pogoščene v šolskih prostorih s kavo in pecivom. Da je bilo moč tolikemu številu deklic točno postreči, je zasluga trudaljubivih ter za blagor in vestno vzgojo mladine vnetih gospodičen učiteljic, ki so s pomočjo gojenk višjih razredov okrasile in priredile lepe obednice v šolskih učilnicah, opravljale službo postrežnic, oskrbele ljubko petje v cerkvi in med pogoščanjem. — Tudi na drugih zavodih v Ljubljani je bilo po 200 do 300 otrok pri I. sv. obhajilu. Bog daj vsem stanovitno vnemo!

Pomožna šola za duševno zaostale otroke se bo ustanovila v jeseni v Ljubljani. Načrt za poučevanje raznih predmetov je bil pri okr. učiteljski konferenci v Ljubljani odobren in sprejet. Načrt za krščanski nauk — tako se je glasilo v poročilu — oskrbi cerkvena oblast. Pripomnimo pa, da sta se odmerili v ta namen samo dve tedenski poluri, kar je vsekako premalo, če vpoštevamo duševno omejenost otrok v pomožni šoli. Kn. škof. ordinariat naj blagovoli posredovati, da se dovolijo za prvi in drugi oddelek vsaj po tri polure. Načrt naj bi pa po naročilu izdelalo „Društvo slovenskih katehetov“.

Za prvo spoved in sv. obhajilo. V dunajski škofiji so dobili katehetje kot pomoček pri pripravi na sv. zakramente deset strani obsegajočo brošurico, ker si pri malih s sedanjim katekizmom ne morejo veliko pomagati. Brošurico z naslovom „Unter-richt und Gebete für die erste heilige Beicht und Kommunion“ je odobril kn. škof. ordinariat dunajski, kakor tudi c. kr. ministrstvo ter stane v državni založbi knjig šest vinarjev.

Za bodoče šolsko leto obeta tudi slov. katehetsko društvo podobno navdilo, ki bo v pomoč otrokom in katehetom.

UČITELJSKI VESTNIK.

Letna konferenca učiteljstva na ljubljanskih ljudskih šolah se je izvršila redno, točno in mirno dne 18. maja v veliki dvorani Mestnega doma. Predsednik in nadzornik A. Maier je po nekaterih statističnih podatkih o zdravstvu otrok, o obisku šol, o številu otrok po posameznih zavodih, referiral o učnih uspehih, ki so na splošno dobri, oziroma prav povoljni osobito na dekliških šolah. Enako se je pohvalno izrazil o versko-nravni vzgoji v šoli, žal, da je domača vzgoja dostikrat pomanjkljiva in površna. Ako se otrok doma ne navadi stroge, točne in brezpogojne pokorščine, potem čuti tudi šola neprijetne posledice; zato pa naj se učiteljstvo tembolj prizadeva, da bo otrokom za zgled reda, točnosti, vestnosti in natančnosti. Učitelj naj ne pozabi, da česar sam nima, tudi drugim dati ne more, in da je šolska mladina najstrožji šolski nadzornik.

Med pogrški je g. nadzornik grajal nepedagoško razvado, da se nekateri še vedno poslužujejo takozvanih »paznikov« v šoli. To vzbuja po eni strani zavist in sovraštvo, po drugi pa napuh in osvetoželjnost.

Najbolj so pa ugajale besede nadzornikove, ki jih je izpregovoril v prilogi izboljšanju učiteljskih plač. O upravičenosti in potrebi, da se pomore učiteljstvu, je bilo že tolikrat govorjeno, se je že tolikrat pisalo, da bi bila odveč vsaka nadaljna beseda. Zastonj je pa misliti, da se bo naše ljudsko šolstvo še dvignilo, dokler odločujoči faktorji učiteljstvu ne preskrbe vsaj ekzistenčnega minimuma dokler si bo moralo ljubljansko učiteljstvo ob znani druginji iskati drugod postranskih dohodkov. Splošno odobranje je sledilo tem besedam. (Radovedni smo, če je stebrom tiste tiskarne, kjer se »fabricira« zloglasni list »Jutro«, prišlo na misel, da sami tišče učiteljstvo k tlom, da pri takih razmerah nikdar in nikoli ne bodo mogli zastopniki slovenskega ljud-

stva glasovati za izboljšek, ki ga liberalni koritarji med ljubljanskimi učitelji odjedajo predvsem našim kolegijam. Op. poroč.)

Učiteljica gdčna. Anica Lebar je nato imela referat o pomožni šoli za duševno zaostale otroke. V Ljubljani se bo namreč otvoril s prihodnjim šolskim letom prvi oddelek (razred) za take siromačke. Gdčna. poročevalka je v svojem skrbno in točno izdelanem referatu navedla osnovna pravila za vzgojo in pouk takih otrok ter obrazložila smoter takih šol, ki naj izobrazijo zaostalo deco v toliko, da bodo postali pravno poštene in porabljeni državljani. Podrobni načrt za tri oddelke, ki naj jih obsega taka pomožna šola, je bil soglasno odobren. — Poročevalki se je za trud in za temeljito sestavo referata izrekla zahvala.

Druge običajne točke dnevnega reda so bile rešene kratkim potom.

Iz seje deželnega šolskega sveta dne 12. maja. Učiteljske izpremembe: Podeljene so bile nadučiteljske službe gg.: Juliju Slapšak v Radovljici, Frančišku Tratnik v Črnem vrhu. — Za učiteljico v Šent Lovrencu je imenovana gdč. A. Nagode, v Hotedršici gdč. Marija Curk; za učitelja v Št. Jerneju je imenovan g. Fr. Jurešič. V Veliki Trn pride gdč. Štefanija Tomšič, v Tomišelju gdč. Ivana Premelč, na Trato gdč. Marija Žgur, v Dobropolje g. Ivan Keržič, k Sv. Križu pri Jesenicah g. Fr. Škof. — Upokojeni so gg.: Luka Knific v Trsteniku, Ana Dragatin v Planini pri Vipavi (začasno), Marija Marok-Sedej v Dolenji Nemški vasi (začasno).

Razširjene ljudske šole. Petrazrednica v Mokronogu se razširi na šest razredov; dvorazrednice dobe v Čemšeniku in v Vrhpolju pri Moravčah.

Četrta deška ljudska šola s šestimi zaporednimi razredi je dovoljena v Ljubljani. V ta namen se porabi novo poslopje na Prulah, ki bo

kmalu dovršeno. Tretja deška šola na Vrtači ostane na svojem mestu, ter se bodo otroci in učitelji še nadalje pokorili v od stranišč parfimiranih prostorih.

Pri okr. učiteljski konferenci za šolski okraj ljubljanske okolice dne 15. julija bo imel deželni sadjarski instruktor Martin Humek zanimiv referat: Šola in sadjarstvo v zvezi s šolskim vrtom. Na sporedu je tudi »Podrobni učni načrt za prirodopis in prirodoslovje od 3. do 8. šolskega leta«. Referent nadučitelj Lavtižar. — Okr. šolski nadzornik Fr. Gabršek bo sporočal o preložitvi ponavljalne šole na čas od srede oktobra do konca aprila, ali od začetka novembra do srede maja.

Od 12. do 9. činovnega razreda. V seji bosanskega sabora dne 10. aprila

je bil soglasno sprejet zakon, po katerem se bodo uredile učiteljske plače tako, da bodo istovredne dohodkom državnih uradnikov od 12. do 9. činovnega razreda. Deželni poglavar baron Benko si je sicer pridržal izvršitev tega sklepa radi državnega proračuna, ali dejstvo je, da je narodno zastopstvo enoglasno priznalo učiteljstvu dostojno preskrbo v zavesti, da se narodna kultura prične v ljudski šoli.

»**Savez hrvatskih učiteljskih društev**« je imel v Zagrebu dne 11. maja izredno občno zborovanje, kjer se je sklenilo, da se učiteljstvo v šoli ravna po obstoječih predpisih ter da opusti izvun šole vsako sodelovanje pri kulturnih napravah in društvih, dokler se ne izboljša gmotno stanje. — Čuje se, da bo pomagalo.

VZGOJA.

Strog ukaz je izdal deželni šolski svet vsem šolskim vodstvom v Ljubljani, ki določa, da morajo vse potrebno ukreniti, da se mladina srednjih in ljudskih šol na noben način ne bo udeleževala ne shodov, ne demonstracij, ne kakih drugih prireditiv ob času ali na dan volitev. — Ta ukrep mora živahno pozdraviti vsak mladino ljub, ki mu je mar blagor naše mladine. S krvavečim srcem smo morali gledati zadnje čase, kako se je ob nekaterih volitvenih dneh zavajala osobito srednješolska moška in ženska mladež v vrvenje populične podivjanosti, medsebojnih napadov in strankarskega sovraštva. Mladino proč od političnih bojev. Otrokom žemljo, knjigo — pa žogo, četudi hodijo v gimnazijo ali pa na licej!

Dež. šol. svet je govoril. Ker je liberalni učitelj G. v Ljubljani očitno pred šolo prebiral »Jutro«, je sklenil dež. šol. svet soglasno, da se mu noprti preiskava. Vsi člani — tudi dr. Tavčar — so pritrtili obsodbi z moti-

vacijo, da tako podel list ne spada v roke učitelja pred šolskimi otroci in da učitelj, ki se tako obnaša, krši pedagoška načela. — To je enkrat moder sklep, ki bi ga bilo treba še enkrat nekoliko raztegniti. Kaj pa »Sl. Narod«? Ali ne velja ista mera in ista pravica tudi za ta list in za tiste učitelje, ki ga donašajo v šolo in hero vpričo otrok?!

Verstveni pouk na nadaljevalnih šolah. Odsek pruskega državnega zbora je 3. maja sklenil, da se uvede na vseh nadaljevalnih šolah verouk kot obvezen predmet.

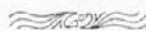
Drugi tečaj za vzgojo po zavodih bo letos v Donauwörthu na Bavarskem od 22. do 25. avgusta. Poskrbljeno je za splošna predavanja, kakor tudi za razgovor po oddelkih. Med splošnimi referati omenjamo samo najvažnejše: »Poglavitne napake zanemarjene mladine; kako se ravna s takimi otroci.« — »Avtoriteta vzgojitelja.« — »Pedagogika kazni.« — »Pozitivna vzgoja volje.« — Za razgovore po posameznih oddelkih je

določenih mnogo vprašanj, n. pr.: »Sirotiščnice«, »Zavetišča«, »Internati za srednješolce«, »Semenišča«, »Predstojniki po zavodih« itd. Posvetovanja se bodo vršila ločeno, vendar tako, da bo moč enemu udeležencu obiskati več razprav. Za udeležbo vseh štirih dni je plačati honorar 7 mark. Prijava naj se naslovi: Redaktion des »Pharus«, Donauwörth (Bayern).

Počitniška kolonija v Zatišju, kamor hodijo na oddih ljubljanski ljudskošolski otroci, dobi vsled zahteve deželnega šolskega sveta knjižnico; poslopje se mora tako preure-

diti, da bo možno ponoči nadzorstvo. V deških spalnicah smejo nadzorovati samo moške osebe, v dekliških samo ženske. Nadzorstvo mora biti vseskozi zanesljivo.

III. pedagoški tečaj društva za krščansko vzgojno znanost je bil od 18. do 22. aprila v Breslavi. Udeležencev se je bilo zbralo do 800. Med glavnimi govorniki omenjamo dvor. svetnika Willmanna, prof. dr. Foersterja in Baumgartnerja. Profesor Foerster iz Curiha je razpravljal o pomenu verstva kot zdravila za razdor v človeku, dr. Willmann pa o moderni etiki.

Naša zborovanja.

Vrhnjiško-logaška podružnica S. Z. je po Veliki noči zborovala že dvakrat, 27. aprila v Zaplani, 1. junija pa v Horjulju. Na prvem zborovanju je referirala učit. gđc. Jurjevčič: »O našem šolstvu, zlasti o gospodinjskih šolah, oziroma gospodinjskih tečajih«. V naslednjem razgovoru je podarjal g. katehet Turšič, da je prirejanje gospodinjskih tečajev živa potreba in velika dobrota za naše kmetiško ljudstvo, le žal, da kažejo dekleta premalo vneme. Predsednik Ziegler je pripomnil, da predavajmo že v dekliških ponavljalnih šolah o koristi takih tečajev ter jih priporočajmo deklicam zlasti ob izstopu iz ljudske šole. — Pri zborovanju 1. junija v Horjulju je predsednik Ziegler v radostnih besedah pozdravil navzoče, saj je videl tako častno število zbranih, kot še nikdar doslej. Izjemo delajo samo posamezni člani, katerih brezbriznost so navzoči ostro obsojali. Na tem sestanku nam je predsednik sam očrtal vzgojni pomen šolskih hranilnic. Katehet Turšič je opozarjal tudi na veliko slavnost naših Orlov, ki se bo vršila meseca avgusta. Vabil nas je, da bodi tudi naša podružnica po svojih delegatih zastopana na tem shodu, ki bo veličastna manifestacija krščansko misleče jugoslovanske mladine, s katero nas

družijo isti vzori in ista načela in za katero živimo in delamo z vso ljubeznijo.¹ — Po zborovanju se je razvila živahna in prirščna zabava, prepletena z resnimi in šaljivimi nagovori. — Prihodnji sestanek bo v Polhovem Gradcu.

Sestanek učiteljstva in staršev je bil 14. maja v Št. Vidu nad Ljubljano; predavala je učiteljica gđc. Kristina Sattler, kako naj se pri mladini krepí volja. Udeležba je bila bolj pičla, kar priča, da takih zborovanj na deželi ne kaže prirejati v pomladnem ali poletnem času. Najprimernejši za ta namen so meseci december, januar, februar in marec.

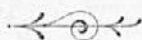
Varstvo umetnin. Pri podružničnem zborovanju za kranjski in radovljiški okraj, ki je bilo dne 8. junija v Šmartnem pri Kranju, je imel predavanje ravnatelj deželnega muzeja profesor dr. J. Mantuani o varstvu umetnin. (Poročilo prihodnjič.)

Kamniška podružnica »Slomskove zveze« je zborovala 18. maja v Komendi. Predsednik podružnice gosp. nádučitelj J. Slapšak je pozdravil vse navzoče, posebno pa g. poslanca dr.

¹ To se bo tem lažje zgodilo, ker bo ob istem času letošnji občni zbor »Slomskove zveze«. Naj bi tudi druge podružnice agitirale pri svojih članih za kar najobilnejšo udeležbo. Op. ured.

Kreka, ki je s svojo navzočnostjo pokazal, da se zanima za naše delo in ve ceniti krščansko misleče učiteljstvo. Gosp. predsednik poudarja, da je le ono učiteljstvo na pravi poti, ki se ravna po naukih največjega vzornika in učitelja: Kristusa. In to učiteljstvo se zbira v Slomškovi zvezi, ki bo rastla iz enostavnega razloga, ker je pretežna večina slovenskega učiteljstva verna; le nekaj belih vran je, ki jih je liberalizem odtujil svetinjam našim in naših očetov. — Najvažnejša točka dnevnega reda je bilo aktualno predavanje gdčne. Minke Odlaskove o pouku v gospodinjskih tečajih na deželi. V debati so se zlasti prereševala naslednja vprašanja: 1. Ali naj se vpeljejo izključno kuharski tečaji, ali naj se jim pritegnejo tudi drugi predmeti iz gospodinjstva? 2. Kdo naj vodi take te-

čaje? 3. Ali naj se priredi gospodinjski tečaj za učiteljice in učiteljske kandidatkinje skupaj ali ne? 4. Kje naj bo tak tečaj? 5. Kako naj se priredi pouk v ponavljavni šoli z ozirrom na gospodinjski pouk? 6. Kaj naj se stori v tem pogledu že na učiteljiščih itd. — Sklenilo se je predlagati okrajni učiteljski knjižnici, da preskrbi razne knjige in liste, ki se tičejo gospodinjstva. Referentinja sestavi načrt za pouk o gospodinjstvu v ponavljavni šoli. O tem načrtu se bomo porazgovorili na prihodnjem zborovanju dne 21. junija t. l. v Vodica. — Na vrsto je prišlo tudi vprašanje o izboljšanju naših plač. Gosp. poslanec dr. Krek je poudarjal, da bo predlog za zvišanje učiteljskih plač prišel kmalu (?) iz vrst poslancev Slovenske Ljudske Stranke.

RAZNOTEROSTI.

Nova šolarska zastava. V Št. Vidu pri Ljubljani so priredili meseca aprila šolarsko igro »Križ v gozdu«, ki se je prav dobro obnesla v vsakem oziru. Za izpmembo je bilo uvrščenih več deklamacijskih in pevskih točk. Čisti dohodek je namenjen za novo šolarsko zastavo, ki stane okrog 300 kron.

Slabo spričalo. Kako je z učiteljstvom, ki ga je framazonska francoska vlada nastavila namesto pregnanih redovnikov? Nekdo, ki more na to vprašanje dati zanesljiv odgovor, Aman, prosozidar in ravnatelj učiteljskega seminarja v Parizu, je v loži razdelil učiteljstvo sedanje Francije v šest kategorij. Zadnja dva oddelka je zaznamoval z znakom »nezmožni«, »na slabem glas«. K tema skupinama je oddelil 60 odstotkov učiteljstva! — Pač neprijetna prognoza za bodočnost Francije.

Kdo hoče nagrado? Tvrdba Lan-ger in dr. (dr. z o. z.), Dunaj III/1, je razpisala natečaj, da si zagotovi več

projekcijskih serij z besedilom za predavanja. Razpisane nagrade znašajo vsoto 3800 kron. Potegovati za nagrade se smejo samo učne moči, ki delujejo, ali so delovale na kakem javnem učnem zavodu v Avstriji ali pa na Ogrskem. Serije slik se smejo nanašati na verouk (liturgiko, cerkveno zgodovino), na domačo zgodovino, zemljepis avstrijskih kronovin, demoznanstvo, prirodopis, strojno industrijo itd. Tekmovanje je anonimno. Čas je določen do 31. septembra 1911.

Bavarski episkopat in učiteljstvo. Že vdrugo so izdali bavarski škofje v zadevi strokovnega učiteljskega lista na Bavarskem izjavo, ki v njej zahtevajo, naj list preneha z napadi na vero in cerkveno avtoriteto in da naj se ne terja, da bi moral član učiteljskega društva biti obenem tudi naročnik strokovnega lista.

Nov poizkus. Posebno vrsto delovne šole bodo vpeljali z novim šolskim letom na ljudskih šolah v Lipskem.

Vsa vztrojba bo slonela na nazornem pouku. Otroci bodo imeli povečini neprisiljen pouk v prosti naravi, pa tudi v učilnici, kjer bodo telovadili, peli, risali, kalupili, črtali v pesku in se pečali s papirnatimi izrezki. Branje, računanje in pisanje se bo odložilo do zime ali pa celo do drugega šolskega leta. Ta nova uredba ima najprej namen izravnati veliko nasprotje med svobodo v predšolski dobi in med strogim redom v učilni sobi, po drugi plati pa pripraviti in ugladiti pot za risanje in pisanje. Izobrazba v govorjenju pa naj bi olajšala pouk v branju. Sploh vsa ta nova naprava naj bi tako pripravila duševne zmožnosti otrokove, da elementarni pouk v drugem šolskem letu ne bo provzročal več nobenih težkoč.

Pogoji za sposobnostni izpit. Naučno ministrstvo je odredilo, da za pripust k sposobnostnem izpitu zadostuje odslej že 20 mesečna učiteljska praksa.

Vzorna šolska poslopja. Artur Krupp v Berndorfu na Dolenjem Avstrijskem vsestransko skrbi za blagor svojih delavcev in njih otrok. Šolska poslopja je sezidal na mali višini, kar napravi na obiskovalce veličasten vtis. Ni se pa mogoče zadostno načuditi notranji uredbi teh vzornih šolskih stavb. Šolske sobe so izvršene v najrazličnejših slogih preteklosti, da ponazorujejo zgodovino umetnosti. — Oprava je preprosta, učinkuje pa blažilno. Vsi prostori ustrezajo popolnoma zahtevam higijene, ker so prav in zadostno razsvetljeni, imajo pode brez prahu in najmodernejše higijenske klopi. Sole imajo svojega šolskega zdravnika, svojo zobno kliniko in sploh vse, kar je potreba za zdravo razvijanje otrok. In vse to je daroval industrijec Krupp otrokom svojih delavcev.

Statistika analfabetov. »Zeitschrift fürs österr. Volksschulwesen« podaja sledečo statistiko, ki kaže koliko od-

stotkov analfabetov štejejo posamezne evropske države: Nemčija 0·05⁰/₀, Švedsko 0·1⁰/₀, Švica 0·1⁰/₀, Dansko 0·2⁰/₀, Velika Britanija 1⁰/₀, Francija 2⁰/₀, Nizozemsko 2·1⁰/₀, Finsko 4·9⁰/₀, Belgija 10·2⁰/₀, Avstro-Ogrsko 25·7⁰/₀, Grško 30⁰/₀, Italija 31·3⁰/₀, Bulgarija 53⁰/₀, Srbija 62⁰/₀, Rusija 62⁰/₀, Portugalsko 70⁰/₀, Rumunija 75⁰/₀. — Evropa šteje 465.451 šol s 45.281.691 učenci in z 1.050.632 učitelji.

Skrb za gluhonemce. Na Dunaju so imeli dne 18. in 19. aprila zborovanje učitelji po avstrijskih gluhonemnicah. Med drugimi je razpravljaj veliki prijatelj gluhonemih siromakov, msgr. Alojzij Oberhummer, o pastirovanju med gluhonemci s posebnim ozirom na velikomestno življenje. Oberhummer je katehet na dunajski gluhonemnici. — Mimogrede omenjamo, da oblastva v Nemčiji z vso pozornostjo skrbe za gluhonemo mladino; Nemčija premore namreč 88 zavodov za gluhonemce, Avstrija pa samo 46.

Nervozni otroci. Z novimi zahtevami prihajajo zopet teoretični pedagogi: zahtevajo namreč posebne šole za nervozne otroke. Učitelji teh šol morajo dokazati temeljito znanje o duševnih boleznih mladostnih oseb. — Navsezadnje bo že res vsak otrok moral imeti lastnega učitelja!

Važno za prireditelje roditeljskih sestankov. V c. kr. zalogi šolskih knjig je izšlo že šest zvezkov z naslovom: »Elternkonferenzen und Elternabende«, ki jih izdaja Alojzij Tluchof. Cena vsakemu sešitku 30 v. Sicer je izdala »Slovenska Šolska Matica« že tudi dva zvezka predavanj za zgoraj označeni namen (»Šola in dom«), vendar opozarjamo tudi na to zbirko, ki jo je priporočil v nabavo tudi c. kr. deželni šolski svet.

Katehetski tečaj bo priredilo zopet letos monakovsko katehetsko društvo in sicer od 27. avgusta do 1. septembra. Vodilna smer: Verstveni razvoj — podlaga verstvene vzgoje.

SLOVSTVO IN GLASBA.

»Šolski voditelj.« Več gg. tovarišev me je opozorilo, da naj bi spis priobčil v posebni brošuri, ker pa ni gotovo, da bi se z naročnino pokrili stroški, zato vabim vse, ki se za spis zanimajo, na prednaročbo. Ako se jih oglasi primerno število, tedaj sem pripravljen, delce izpopolniti. Štrukelj.

»**Jutro prvega sv. obhajila**« je naslov krasni pesmi, ki jo je objavila v 5. številki letošnjega »Angelčka« M. Elizabeta. Dobi se v prodajalni Katol. tiskovnega društva v Ljubljani tudi v posebnem odtisu po 2 vinarja komadič; 100 izvodov 1 K 50 vin. Ker jo je vadniški učitelj J. Pavčič tudi uglasbil in je natisnjena z notami v »Angelčku« št. 6., bo s tem gotovo ustrezno prirediteljem prvega svetega obhajila, ki po cerkveni slovesnosti oskrbe tudi kako zunanjo svečanost. Poje se seveda tudi lahko v cerkvi.

»**Spoved**«. Mnogo gospodov katehetov je izrazilo željo, naj bi se skrajšane spovedne molitve natisnile na posebnih lističih. Želji se je lahko ustreglo. V trgovini Katol. tiskovnega društva se dobe taki lističi po vinarju.

Illustrierter Lehrmittel - Katalog. Auswahl der bewährtesten Lehrmittel für Volks- und Bürgerschulen, Gymnasien, Realschulen und verwandte Anstalten. Herausgegeben von A. Pichlers Witwe & Sohn. Wien. Margaretenplatz 2. 1911.

Označena tvrdka je poslala uredništvu 476 strani obsežno knjigo, ki ponuja za nakup vsakojaka, najnovejša učila. Katalog, ki je obenem

merilo za napredek na polju učnih pripomočkov v Avstriji, je opremljena z mnogoštevilnimi slikami. Na razpolago je v uredništvu.

Das katholische Kirchenjahr in Bildern. 60 Tafeln in Ton- und Farbendruck. Herausgegeben unter Mitwirkung der Katechetenvereine in München und Wien von Dr. U. Schmid. I. Teil. Der Weihnachtskreis. Verlag von E. A. Seemann in Leipzig.

Srečna misel, svete čase in praznike, ki se vsako leto ponavljajo, povečati tudi v sliki, se je zdaj izvršila. Katehetje so dobili kot pomoč pri liturgičnem in verstvenem nauku lepo zbirko klasičnih slik, ki za njih umetniško vrednost jamčijo imena velikih mojstrov, kakor so: Giotto, Botticelli, Raffael, Tizian, Dürer, Overbeck, Führich i. dr.

Uvod k lepemu delu je spisal rektor dunajskega vseučilišča, prelat dr. Svoboda.

Priporočamo za večje šole to novo nazorilo, ki je za katehetski napredek velike važnosti. Naroča se v »Katoliški Bukvarni«. Celotno delo stane 15 M.

»**Des Kindes Messbuch.**« Von Dr. G. Brugier. Mit einem farbigen Titelbild und vielen Illustrationen. Siebente, verbesserte Auflage. Freiburg & Wien. 1910. Herdersche Verlags-handlung. Geb. 48 h.

Gg. katehetom, ki poučujejo nemško deco, bi priporočali lični molitvenik že radi tega, ker ima jako lepe ilustracije, in je tako poceni. Sedma izdaja priča o veliki uporabnosti in praktičnosti te knjižice.

„**Slovenski Učitelj**“ izhaja sredi vsakega meseca. **Celoletna naročnina 4 K.** (Naročnina in članarina 5 K.) Spisi in dopisi se pošiljajo uredništvu do 4. vsakega meseca. Reklamacije, naročnino, dopise sprejema: **Uredništvo „Slovenskega Učitelja“ v Ljubljani.**

Urednika: **A. Čadež**, katehet v Ljubljani; **J. Novak**, c. kr. učitelj v Idriji.

Tiska Katoliška tiskarna. — Oblastem odgovoren **Ivan Rakovec.**

Razpis učiteljskih služb.

V radovljiškem okraju: Na dvorazredni ljudski šoli na Bohinjski Bistrici se razpisuje služba nadučitelja iznova, in sicer s pristavkom, da imajo prejšnje prošnje tudi za zdaj popolno veljavo. Prošnje do konca junija.

V postojnskem okraju: Učno mesto na dvorazrednici na Planini pri Vipavi do 23. junija.

V krškem okraju: Učiteljska služba na VI. raz. ljudski šoli v Mokronogu. Rok 20. jun. 1911.

V novomeškem okraju:

1. nadučiteljski službi na dvorazrednicah v Ambrusu in Št. Petru ter nadučiteljska služba na trirazrednici v Mirni peči;

2. učiteljske službe na enorazrednicah na Ajdovcu, Dolenjem Karteljevem in Žvirčem ter eno učno mesto na štirirazrednici na Mirni za moške prosilce;

3. po eno učno mesto za ženske prosilke na štirirazrednici v Trebnjem in na dvorazrednicah v Ambrusu in Dobrničah. Prošnje do 17. junija.

Na dvorazrednici v Dolenji Nemškivasi učiteljska služba do 30. junija.

V črnomaljskem okraju: Učno mesto na štirirazrednici v Metliki in služba učitelja na enorazrednici v Petrovi vasi, in sicer poslednje učno mesto le za moške prosilce.

Prošnje do 22. junija 1911. — Dalje:

1. nadučiteljska služba na dvorazrednici v Starem trgu;

2. služba učitelja-voditelja na enorazrednicah v Adlešičih, Božakovem, Dobličah in Preloki;

3. po eno učno mesto na šolah na Suhorju in Štrekljencu.

Prošnje do 18. junija.

Pijte samo „Tolstovrško slatino“! Naroči se v Tolstem vrhu, Guštanj, Koroško.

Razpis službe.

Na mestni nemški deški ljudski šoli v Ljubljani je vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 1. junija 1911, št. 3630, stalno popolniti službo

mestnega učitelja extra statum

s prejemki, ki so za učiteljstvo sistemizovani.

Prosilci za označeno službo imajo svoje pravilno opremljene prošnje po predpisani službeni poti pri podpisnem c. kr. mestnem šolskem svetu ljubljanskem vlagati

najkasneje do 1. julija l. 1911.

Zakasnele ali pa pomanjkljive prošnje se pri službeni oddaji ne bodo vpoštevale.

C. kr. mestni šolski svet ljubljanski, dne 3. junija 1911.

Za oskrbovanje občinskih opravil mesta Ljubljane začasno postavljeni c. kr. deželne vlade svetnik:

Laschan l. r.

Za novo **IV. mestno deško ljudsko šolo na Prulah** se vsled naročila c. kr. dež. šolskega sveta z dne 16. maja t. l. pod št. 2854 v stalno popolnitev razpisuje nanovo ustanovljeno mesto

nadučitelja

s sistemizovanimi službenimi prejemki.

Prosilci za označeno službeno mesto naj svoje pravilno opremljene prošnje po predpisani poti vlagajo pri predsedstvu c. kr. mestnega šolskega sveta

najkasneje do 20. junija t. l.

Zakasnele ali pa pomanjkljive prošnje se pri oddaji službe ne bodo vpoštevale.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani, dne 20. majnika 1911.

Za oskrbovanje občinskih opravil mesta Ljubljane začasno postavljeni c. kr. deželne vlade svetnik:

Laschan l. r.